

קֶרֶן זְוִית

אמרו חז"ל קידושין סו, יומא עב תורה מונחת בקרן זוית, כל הרוצה ליטול יבוא וייטול.
ואמר החכם מכל האדם משלי ג על התורה על שהיא יקרה מפנינים ודרשו חז"ל הוריות יג שהיא יקרה יותר מכהן גדול הנכנס לפנאי ולפנים.

כלומר שאותה תורה המונחת בקרן זוית שהיא לכאורה ממתנה לכל אדם החפץ בה היא זו שגם יותר חשובה מעבודת כהן גדול שאינה מותרת ושייכת לכל אדם.

ובזה לימוד התורה שונה מכל אוצרות שבעולם. שהרי במסחר ישנו כלל שדבר המצוי ביותר הוא גם זול ביותר ודברים המתגלים בקרן זוית אינם שווים למאומה ודבר שאינו מצוי כזהב ויהלום הוא היקר ביותר ומתבקש ביותר. אך תורתנו הקדושה אינה כן. היא מצויה ביותר וממתנת לכל אדם ובכל זאת יקרה יותר מעבודת כהן גדול ביום הכיפורים.

הבדל זה מובן ביותר עתה בעת סיום הש"ס אשר כולנו ממש בבחינת הללו בוכים והללו בוכים עפ"י סוכה נב, אלו שסיימו מזילים דמעות התרגשות, ש"ס גדול כזה היאך כבשנוהו. ואלו שלא סיימו בוכים, במאמץ יומי מועט שרבים מידידי ומכריי הצליחו במסגרת שיעור או חברותא היאך לא השתתפנו בזה.

אך בעת כזאת אנו מבינים יותר כיצד התלמוד הבבלי שבא להמתיק את המחשכים עפ"י סנהדרין כד שבגלות שהתגברו ע"י מלכות יון שהוא החושך על פני תהום עפ"י מד"ר באשית דווקא הוא זכה להיות בקרן זוית אשר כל מי שרוצה, בין אם הוא נשוא פנים או דל יכולת, בין הוא תורתו אומנתו ובין אם כפיים בעמלו, לא ניכר שוע מפני דלפון, "מכובדיגער" לבין "פשוטער" כולם אהובים וכולם ברורים וכולם יכולים לזכות לכבוש את הר ה' הגדול הזה ולהגיע לסיום הש"ס.

ברוך ה' שהחיינו וקיימנו והגיענו יחד עם כל תפוצות ישראל לסיים ולהתחיל שוב את התלמוד. תמיד יש המחשבים חשבוננו של עולם כיצד למדנוהו, אם בעמקות אם ברצינות ואם בפשטות ושטחיות אך יש לזכור, כשם שלמטוס עולים כולם, למרות שיש היושבים במחלקה ראשונה ויש שרק משרתים את הנוסעים במיני מאכל ויש שקשה להם הדרך ומשתמשים בתרופה כדי להירדם בכל הנסיעה ואינם מרגישים שהמריאו ונחתו ואינם נמצאים בחווית הנסיעה ואינם נהנים מנופי העולם אך ליעד בסופו של דבר כולם מגיעים בשווה וכולם עוברים במכס ובבידוק וחותמים בדרכון הנסיעה "מאושר" שאכן נכנס למדינת היעד.

גם אנו הלומדים, יש שלמדו ויש לעיתים היו עייפים מעמל היום ונימנמו. יש שהקשו ותייצו ויש שהביטו מידי פעם בשעון... יש שנהנו להכיר נופים חדשים ויש שדאגו כל יום ל"לחיים"... אך כולם כולם כולם באו ליעד. כולם מעבירים היום את דרכון נשמתם הרוחני ונחתמים "מאושר". כולנו סיימנו, כולנו מאושרים, על כולנו נאמר "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו".

מוגש באהבה לכל מתחילי התלמוד במחזור הארבעה העשר

מערכת קרן זוית

הפותח שער למסילת הלומדים

מבוא :

מאחר ולימוד הש"ס אף בסדר הדף היומי הוא דבר ארוך ומצווה רבה, אמרתי לנפשי להתחזק ולחזק על הזכות והמצווה להתחיל שוב על מנת לסיים בעזר השי"ת. החיזוק מיוסד על דברי רבינו הרמח"ל המסילת ישרים ולפי סדר פרק שביעי שהוא מהפרקים העוסקים בזריזות למצוות ד' והדברים מקושרים ללימוד הדף היומי לפי דרוש ומליצה.

חלקי הזריזות הדרושה ללימוד הש"ס שנים, אחד קודם המעשה לפני התחלת הש"ס ואחד אחרי כן במהלך הלימוד. קודם התחלת המעשה הוא שלא יחמיץ האדם את המצוה, כשמגיע היום בו מתחילים את הש"ס לא יאבד הרגע אלא בהגיע זמנה זמן התחלת הלימוד או בהזדמנה לפניו כשלא תיכנן ללמוד אך חבר מציע לו, או שהזדמן לו שיעור או בעלותה במחשבתו, אפילו שעבר הזמן ולא הציעו לו אך לפעמים עולה במחשבתו להצטרף ימהר יחיש מעשהו לאחוז בה ולעשות אותה ולא יניח זמן לזמן שיתרבה בינתים. ולא יחכה לתקופה אחרת ואפילו לא למסכת הבאה כי אין סכנה כסכנתו, אשר הנה כל רגע שמתחדש, יוכל להתחדש איזה עיכוב למעשה הטוב. וכ"ש מעשה טוב ש "אין טוב אלא תורה" שמאוד בקל יכול להיווצר עיכוב והסכנה רבה כי כל יום שעובר לא ישוב עוד.

ועל אמיתת זה הדבר העירונו ז"ל (בראשית רבה פרק עו): בענין המלכת שלמה שאמר דוד לבניהו (מלכים א א): והורדתם אותו אל גיחון, וענה בניהו: אמון, כן יאמר ה'. אמרו, זה לשונם (בראשית רבה עו): רבי פינחס בשם רבי חנן דצפורי, והלא כבר נאמר (דבה"א כב):

הנה בן נולד לך הוא יהיה איש מנוחה? ומדוע צריך עוד את ציווי דוד ותפילת בניהו אם כבר הבטיח ה' ששלמה המלך ימלוך אלא הרבה קטגורין יעמדו מכאן ועד גיחון. ואם במעשה יחיד של המלכת שלמה צריך תפילה בקשה וזריזות אפילו שמעשה ההמלכה אורך שעה קלה. ק"ו בן ק"ו שמעשה של 2.711 שעות של לימוד הש"ס צריך זריזות יתירה על כן הזהירו זכרונם לברכה (מכילתא שמות יב): ושמרתם את המצות, מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה, ושמעתי על הלשון "תחמיצנה" שיש את המצווה ביד ושומטים אותה כך צריך להרגיש לקראת לימוד הש"ס יש לנו את כל הש"ס ביד, דף שנלמד נשאר בדינו, דף שלא נלמד נשמת ונחמץ! ואמרו (נזיר ג): לעולם יקדים אדם לדבר מצוה, ויקדים גם להיות מהראשונים בשיעור דף היומי או בחברותא שלפי שהקדימה בכירה לצעירה, זכתה וקדמה ארבעה דורות בישראל למלכות. מבהיל על הרעיון שמעשה הבכירה הייתה מעלתה רק בזריזות. ועל עבירה בשוגג אך בכוונה טובה ליישוב העולם, זכתה שמלכות תצא מחלציה. מה נאמר על 2.711 ימים של לימוד תורה ע"מ לעשות ולקיים, איזו זכות וטובה תצמח מכך לכלל ישראל ואמרו (פסחים ד): זריזים מקדימים למצוות. וכן אמרו (ברכות ו): לעולם ירוץ אדם לדבר מצוה ואפילו בשבת. ולכן ראוי לכל אחד כשרואה שהזמן מדויק לרוץ לשיעור או ללימוד ולא יחשוב שלא נורא אם יאחר קצת, אלא ירוץ ויכוון את מאמרו חז"ל שירץ אדם לדבר מצוה ועדיף לרוץ לזה מאשר לרוץ לשאר מקומות.

ובמדרש אמרו (בראשית רבה פ' מח): הוא ינהגנו על מות, בזריזות, כאלין עולמתא, כמה דאת אמר (תהלים סו): בתוך עלמות תופפות. שדרך העולם הוא שהצעירים רצים, אך לדברי תורה כולם צריכים להישאר צעירים ומתרגשים ובפרט לקראת לימוד הש"ס כולו כי הזריזות היא מדת שלימות גדול אשר טבעו של האדם מונעה ממנו עתה, כמו שרבינו מסביר במקום אחר בסיבת הקושי בעשיית המצוות הוא טבע האדם להיות עצל ונמשך לחומריות ומי שמתגבר ותופש בה כל מה שיוכל, ואפילו אם בדרגתו יכול רק חצי ש"ס או פחות מכך הנה לעתיד לבוא יזכה לה באמת, כלומר שיזכה לקבל בקלות כל מה שהיה לו קשה להשיג בעולם הזה ולפי זה, אחד שמתאמץ באמת אפילו שלא מצליח הכל, בעוה"ב יזכה להשיג הכל בנחת כי הוא התגבר בכל יכולתו ובוודאי בסוף יידע את כל הש"ס כמונח בקופסא! אשר הבורא יתברך יתנה לו שכרו חלף מה שהשתדל אחריה בזמן עבודתו: אם כן, הדברים מפורשים שהשכר על ההשתדלות יהיה שבאמת יצליח בהשתדלותו ואפילו לע"ל.

כל זה דברנו על ההכנה לפני תחילת הש"ס אך הזריזות אחר התחלת המעשה הוא, שכיון שאחז במצוה, שלמד מסכת ברכות דף ב' ימהר להשלים אותה ויסיים עד מסכת נדה דף ע"ג ולא להקל מעליו כמי שמתאווה להשליך מעליו משאו, לא בשביל לסיים את "הפרוייקט" ולהיות כבר אחרי השיעור אלא מיראתו פן לא יזכה לגמור אותה. ועל זה הרבו להזהיר, זכרונם לברכה, ואמרו (בראשית רבה פ' פה): כל המתחיל במצוה ואינו גומר אותה, קובר אשתו ובניו. ועל דרך המליצה נאמר שהלומד ש"ס ודף היומי באופן קבוע וכ"ש אם מסיים הוא מחייה את אשתו ובניו הוא נותן חיות לכל הבית כאשר הנסיון מראה לפי מה שמספרים אנשים העושים זאת ואמרו (שם): אין המצוה נקראת אלא על שם גומרה. והמציאות היא שאלו שלמדו רק 10 מסכתות אחרונות מרגישים הרבה יותר שייכים מאלו שלמדו רק את הראשונות ואמר שלמה המלך עליו השלום (משלי כב): חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתייצב, בל יתייצב לפני חשוכים. וחכמים זכרונם לברכה (סנהדרין קד) יחסו לו השבח הזה, על שמיהר במלאכת בנין הבית ולא נתעצל בה לאחר אותה. וכן דרשוהו על משה עליו השלום, על שמיהר במלאכת המשכן: והרי ידועה הגמ' במסכת מכות עה"פ "כי טוב יום מחצריך" שאמר ד' לדוד המלך טוב לי יום אחד שאתה עוסק בתורה יותר מאלף עולות שהקריב שלמה בן א"יכ מה נענה אנו על 2.711 של קרבן של זמן לימוד תורה מה גדלה מעלת הלומדים! וכן תמצא כל מעשיהם של צדיקים תמיד במהירות. אברהם כתוב בו (בראשית יח): וימהר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי וגוי, ויתן אל הנער וימהר. רבקה, (שם כד) ותמהר ותער כדה וגוי. וכן אמרו במדרש (במדבר רבה פרשה י): ותמהר האשה וגוי (שופטים יג), מלמד שכל מעשיהם של צדיקים במהירות, אשר לא יתנו הפסק זמן לא אל התחלת המצווה ולא אל השלמתה. ותראה שהאדם אשר תלהט נפשו בעבודת בוראו, ודאי שלא יתעצל בעשיית מצותיו, אלא תהיה תנועתו כתנועת האש המהירה, וזו האש המהירה המקיפה עתה את כל מסיימי הש"ס כי לא ינוח ולא ישקוט עד אם כלה הדבר להשלימו.

ואמנם, התבונן עוד, שכמו שהזריזות הוא תולדת ההתלהטות הפנימי, כן מן הזריזות יולד ההתלהטות. כלומר כמו שהזריזות ללמוד הש"ס באה מכוח הרצון העז הפנימי כך גם יכול להגיע הרצון והחשק מכח הזריזות ועל אף שאינו רוצה בחזקה אם יזדרז יבוא לו החשק והיינו, כי מי שמרגיש עצמו במעשה המצוה כמו שהוא ממהר תנועתו החיצונה, כן הנה הוא גורם שתבער בו תנועתו הפנימית כמו כן,

והחשק והחפץ יתגבר בו וילך. ולכן נראה בע"ה איך שממסכת למסכת מתעצם הכוח ומסדר לסדר מתגבר האדם בעוז ובתעצומות עד הסיים אך אם יתנהג בכבודות בתנועות איבריו ומלכתחילה יבוא ללימוד כמי שעושה טובה או ככפאו שד, גם תנועת רוחו תשקע ותכבה ר"ל. וזה דבר שהנסיון יעידהו :

ואמנם כבר ידעת, שהנרצה יותר בעבודת הבורא, יתברך שמו, הוא חפץ הלב ותשוקת הנשמה. והרצון ללמוד ש"ס נרצה יותר לד' ממי שיש לו שכל לדעת ש"ס. והוא מה שדוד המלך מתהלל בחלקו הטוב ואומר (תהלים מב): כאיל תערג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלקים, צמאה נפשי לאלקים וגו'. (שם פד):

נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'. (שם סג): צמאה לך נפשי כמה לך בשרי.

ואולם האדם אשר אין החמדה הזאת לוהטת בו כראוי, שהוא רואה את כולם ששים ושמים לסיים את הש"ס ולהתחיל אך הוא אינו מתלהב כ"כ אך לפחות הוא רוצה להתלהב, רוצה לרצות. עצה טובה היא לו שיזדרז ברצונו, כדי שימשך מזה שתולד בו החמדה בטבע, העצה היא שיזדרז להתחיל ויתמיד ללמוד באופן טבעי כי התנועה החיצונית מעוררת הפנימית, וזו העצה לאחד שלא כ"כ מרגיש את הרצון, אך כמובן ובודאי שיותר מסורה בידו היא החיצונית מהפנימית ויותר קל להזדרז ללמוד לאחד שרוצה מבפנים. אך אם ישתמש ממה שבידו, ולכל הפחות יתחיל ללמוד בזריזות ובהתלהבות אף שאינו רוצה יקנה גם מה שאינו בידו בהמשך, כי תולד בו השמחה הפנימית והחפץ והחמדה מכח מה שהוא מתלהט בתנועתו ברצון. ויזכה לסיים את הש"ס

והוא מה שהיה הנביא אומר (הושע ו): ונדעה נרדפה לדעת את ה', שנדע כיצד להתנהג בשביל לרדוף את ד' וכתוב (שם יא): אחרי ה' ילכו כאריה ישאג: ובע"ה כ"א יוכל להיות מהמתגברים בארי לעבודת הבורא ויוכל להתחיל ולסיים הש"ס יחד עם כל המוני בית ישראל

מאת הצב"י יעקב שמשון גנוט

שזיכני ד' זה מספר פעמים ללמוד בחבורות קדושות את כל הש"ס

0504144241